

BAJKE IN POVESTI O DEVETLETKI

Pingvinlandija
je kul!!!

V Pingvinlandiji imajo
otroci zelo radi brokoli,
cvetačo in vampe!!!

V Sloveniji imajo pa otroci
najraje devetletko!
Častna pingvinska! Tako je
in nič drugače. Kakopak!

Devetletka
je zakon.
Itak!

dr. Kristijan Musek Lešnik

*Problemov ne moremo reševati
z vzorci razmišljanja,
ki so pripeljali do njih.*

Albert Einstein

MITI, BAJKE, PRIPOVEDKE,
PRAVLJICE, IZMIŠLJOTINE
(PA ŠE KAKŠNA
ODKRITA LAŽ)
O DEVETLETKI

Devetletka
je überkul!!!

V Sloveniji imajo vsi otroci zelo radi
ljubljeno in veliko devetletko!!!

Mit št. 13: Devetletka ni storilnostno naravnana!

»Govorjenje o nevarnostih t. i. storilnostne šole, ki je bilo v Sloveniji ob pripravi Bele knjige, in je tudi še danes, eno temeljnih ideoloških vprašanj, je tako bolj ali manj znak nereflektiranega bega od dejstva, da je polje edukacije pač v bistvu polje dela in ne polje igre, in se povezuje s širjenjem zahtev po zabrisu razlike med svobodo in nujnostjo. Proces edukacije je proces, ki v svojem jedru zapade polju nujnosti. Polje svobode ga konstituira samo na njegovem obrobju oz. rečeno še drugače - svoboda se konstituira na ozadju vednosti. Šola predstavlja neogibni pogoj svobode, sama pa je vse od svojih začetkov v polju nujnosti.«

Dr. Slavko Gaber, dr. Mojca Kovač Šebart, Šolske politike in sistem edukacije v Sloveniji.

»Ob to postavimo še podatke, da učenci, učitelji, starši in ravnatelji ne pritrjujejo tezi o pretirani tekmovalnosti v šoli: skoraj tri četrtine učencev (73,0 %) in staršev (72,8 %) ter večina učiteljev (63,8 %) je odgovorilo, da je v oddelku tekmovalnosti med učenci ravno prav. Ob tem pa je približno četrtnina učiteljev (25,9 %) ter približno desetina staršev (10,2 %) in učencev (9,3 %) odgovorilo, da je tekmovalnosti med učenci v oddelku premalo. Mar tudi to niso podatki, ki so v nasprotju s tistim, kar so očitali t. i. storilnostni šoli?«

Dr. Mojca Kovač Šebart, 2007.

V času med prenovo osnovne šole in po njej smo slišali pripombe, da je nova devetletka storilnostno naravnana. Na drugi strani smo poslušali trditve njenih "stvarnikov", da te pripombe še zdaleč ne držijo.

Kaj je res? Je devetletka pretirano storilnostno naravnana? Ali pretirano poudarja trenutne rezultate, premalo pa spodbuja trajnejše učenje in razvoj nekaterih drugih pomembnih kompetenc, kot so socialne

spretnosti, reševanje problemov, kritično razmišljanje, postavljanje ciljev, idr.? Ali pa zgornji odlomek s svojimi številkami in odstotki dokazuje, da je govorjenje o storilnostni devetletki neumnost?

Vemo, da ni jasne opredelitve, kakšna naj bi bila (pretirano) storilnostno naravnana šola. Po drugi strani pa je sorazmerno širok konsenz okrog tega, da naj bi takšno šolo na eni strani zaznamovalo poudarjanje dosežkov in storilnosti ter osredotočenost na rezultate, na drugi strani pa posledično zanemarjanje celovitega razvoja osebnosti ter spodbujanja ustvarjalnosti, kritičnosti in prosocialnih veščin.

Zdi se torej, da bi za slovensko šolo, če bi bila pretirano storilnostna morale biti značilne pretirane zahteve. Obenem pa bi te zahteve morale voditi do visokih rezultatov. Pa je to res?

Ali devetletka šolarjem postavlja pretirane zahteve?

Zdi se, da se odgovor na to vprašanje skriva v stališču ene od ključnih "avtoric" devetletke:

»Šola je inštitucija, ki mora, poudarjeno v vseh sodobnih psiholoških teorijah, povleči otroka v razvoju naprej, kar pomeni, da mu mora dati več, kot on v tistem trenutku zmore.«

Dr. Ljubica Marjanovič Umek, 2010.

Bi lahko ta (neutemeljena in nestrokovna) trditev opozarjala, da je v devetletko vgrajeno napačno pojmovanje, da mora od učencev zahtevati več kot zmorejo? Ker je avtorica zgornje trditve pred leti najprej pisala del Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS (1995), ki je utemeljil prenovo osnovne šole, pozneje pa je to prenovo tudi vodila, je takšna predpostavka celo zelo verjetna.

Ali ni res, da bi morali šolarji znati več, če bi bila devetletka res storilnostno naravnana?

Ne, sploh ne. Pri storilnostni naravnosti ne gre le za višino zahtev, pač pa (včasih celo veliko bolj) za njihovo vsebino; ne le za vprašanje koliko, pač pa za vprašanje, kaj se morajo šolarji učiti v šoli.

Kje bi se lahko kazala morebitna pretirana storilnostna usmerjenost današnje slovenske šole? Zdi se, da se storilnost devetletke ne odraža pri postavljanju zahtevnih izzivov pred šolarje, pač pa v obliki preobloženosti učnih načrtov z manj pomembnimi podatki. Namesto, da bi šolarjem pomagala razvijati kritično razmišljanje in spodbujala njihovo ustvarjalnost, devetletka morda pretirano poudarja pomnjenje

velikega števila podatkov, ki pa so niso dovolj osmišljeni, da bi vodili do globljega razumevanja in trajnejšega znanja.

Velik obseg snovi v učnih načrtih v okolju, kjer se neprestano ocenjuje znanje, se lahko hitro poveže s strahom pred neuspehom ter vodi k posiljeni reprodukciji na pamet naučenega gradiva (to sicer lahko vodi k navidezno solidnim rezultatom pri preverjanju reproduciranega znanja, ne pa tudi k razumevanju in k trajnemu znanju). Na eni strani se lahko takšne zahteve zrcalijo v visokih ocenah v sistemu, ki spodbuja zgolj reprodukcijo (*vas to kaj spominja na nenavadno visoke ocene v naših šolah?*), na drugi strani pa v neuspehih, ko je treba izkazati trajnejše znanje in kritičen odnos do podatkov (*vas to kaj spominja na dosežke naših šolarjev v mednarodnih raziskavah in na NPZ-jih?*).

Ali ni res, da bi morali za oceno o storilnostno naravnani devetletki imeti kakšne oprijemljive podatke?

Natančno tako. Podatki iz različnih raziskav izpostavljajo številne znake, ki jih lahko povežemo s predpostavko o pretirano storilnostni šoli.

Prvi takšen znak so podatki o obremenjenosti šolarjev. Naši šolarji se počutijo bolj obremenjeni zaradi šole kot njihovi vrstniki v večini razvitih držav. V zadnjem triletju osnovne šole so po občutkih obremenjenosti celo v samem vrhu evropskih držav.

Drugi pomemben znak je odnos naših šolarjev do šole in do posameznih šolskih predmetov. Ta je izrazito bolj odklonilen kot med njihovimi vrstniki v razvitih državah. Pri odporu do nekaterih pomembnih predmetov (matematika, naravoslovje, fizika) smo celo svojevrstni prvaki mednarodnih raziskav.

Čeprav se zdi, da občutki obremenjenosti in odpori do šole med našimi šolarji niso povezani z zahtevnostjo šole, to ne pomeni, da niso povezani z njeno storilnostno naravnanoostjo. Nasprotno: prav dejstvo, da hodijo v šolo, ki jih zasipa s pretirano količino manj smiselnih podatkov, lahko vodi do teh občutkov. Za to, da je našim šolarjem šola v breme in je ne marajo, torej morda ni kriva njena pretirana zahtevnost, pač pa to, da jo zaradi njene pretirane storilnosti doživljajo kot nesmiselno.

O tem, da se v današnji devetletki morda preveč poudarja dosežke, storilnost in osredotočenost na rezultate, govorita vsaj dva podatka, ki govorita o (morda pretiranem) poudarjanju ocen v slovenski šoli:

- Slovenski šolarji imajo v tretjem triletju osnovne šole na urnikih izrazito več ocenjevanih predmetov kot njihovi vrstniki v večini evropskih držav.

- Raziskava TIMSS 2007 je opozorila, da se pri izobraževanju slovenskih učiteljev nadpovprečno veliko pozornosti namenja ocenjevanju. Naši učitelji naravoslovja v 4. razredu se dvakrat več izobražujejo o ocenjevanju od kologov iz 42 drugih držav in šolskih sistemov (več poudarka na ocenjevanju je le v Kazahstanu, Latviji in Ukrajini); enako velja za učitelje naravoslovnih predmetov v 8. razredu iz 65 držav in šolskih sistemov (več poudarka na ocenjevanju je le v Gruziji, Indoneziji, na Tajskem, v Ukrajini in v Dubaju, med razvitimi državami v Quebecu, Kanada). Naši učitelji matematike v 4. razredu se več izobražujejo o ocenjevanju od kolegov iz drugih držav (več poudarka na ocenjevanju je le v Armeniji, Kazahstanu in Ukrajini, med razvitimi državami na Novi Zelandiji in v Massachussetsu, ZDA); enako velja za učitelje matematike v 8. razredu (več poudarka na ocenjevanju je le na Tajskem in v Ukrajini, ter v Quebecu, Kanada).

- - -

Če damo na tehtnico različne podatke, se zdi, da imajo tisti, ki opozarjajo na pretirano storilnostno naravnano devetletko kar prav. **Verovanje, da devetletka ni storilnostno usmerjena, nima tehtne podlage.** Prej se zdi, da gre za še en škodljiv mit, ki preprečuje resno soočenje s to platjo slovenske šole in izboljšave v smer bolj vsestranskega spodbujanja razvoja in znanja šolarjev (morda tudi v smer zahtevnejših, a bolj osmišljenih in k globljemu razumevanju in znanju vodečih učnih načrtov). Zato se zdi, da bi bilo nadaljnje vztrajanje pri šolskem programu, ki ne zmore narediti koraka onkraj storilnosti in reprodukcije, z vidika prihodnjega blagostanja naše družbe samomorilsko ravnanje.

PS. (Za tiste, ki verjamejo, da naša šola ni storilnostno naravnana.) V letu 2011/12 imajo slovenski šolarji na urnikih predmete glasbena vzgoja, likovna vzgoja in športna vzgoja; po zadnjem predlogu sprememb Zakona o osnovni šoli, bodo naslednje leto te predmete nadomestili glasbena umetnost, likovna umetnost in šport.